

Kohtute seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (kohtuhaldusmudel)

§ 1. Kohtute seaduse muutmine

Kohtute seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 9 lõike 3 teises lauses asendatakse tekstiosa „määrab valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „otsustab kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

2) paragrahvi 9 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Maakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust.“;

3) paragrahvi 10 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtu tööpiirkonna kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

4) paragrahv 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtu kohtunike arvu ja jagunemise maakohtute vahel kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära maakohtu esimeeste ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub.“;

5) paragrahvi 12 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtu esimees nimetatakse esimese ja teise astme kohtunike seast seitsmeks aastaks. Kohtu esimehe nimetab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära selle kohtu üldkogu arvamuse, mille esimeheks kohtunik nimetatakse. Kohtu esimehe konkursi korraldamiseks moodustab kohtute haldus- ja arendusnõukogu konkursikomisjoni. Kohtu esimehele esitatavad täpsemad nõuded ja konkursi korraldamise korra kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

6) paragrahvi 12 lõike 2 esimesest lausest jäetakse välja sõnad „oma pädevuse piires“;

7) paragrahvi 12 lõiget 3 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) korraldab kohtuasutuse haldamist koostöös Kohtuhaldusteenistusega ulatuses, mis ei ole Kohtuhaldusteenistuse pädevuses;“;

8) paragrahvi 12 lõike 3 punktis 2 asendatakse sõna „kohtudirektori“ sõnadega „Kohtuhaldusteenistuse direktori“;

9) paragrahvi 12 lõiget 4, 5 ja lõike 12 teises lauses, § 24 lõike 4 sissejuhatavas lauseosas ja lõikes 5, § 36 punktis 2, § 45 lõikes 2 ja § 57 lõikes 1 asendatakse sõnad „valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“ vastavas käändes;

10) paragrahv 14 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtu rahvakohtunike arvu määrab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulunud ära maakohtu üldkogu arvamuse.“;

11) paragrahvi 15 lõikes 4, § 16 lõikes 4 ja § 16¹ lõikes 3 asendatakse sõna „kohtudirektor“ sõnadega „kohtu esimees“ vastavas käändes;

12) paragrahvi 18 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtumajad asuvad halduskohtu tööpiirkonnas, mille kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Kohtumajade täpsed asukohad otsustab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Iga kohtumaja asukoht on ka halduskohtu asukoht.“;

13) paragrahvi 18 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Halduskohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust.“;

14) paragrahv 19 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Halduskohtu kohtunike arvu ja jagunemise halduskohtute vahel kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulunud ära halduskohtu esimeeste ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda kohus kuulub.“;

15) paragrahvi 22 lõikes 6 asendatakse tekstiosa „määrab valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „otsustab kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

16) paragrahvi 22 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Ringkonnakohtu struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitab kohtu esimees. Struktuuri ja kohtuteenistujate koosseisu kinnitamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-s 43 sätestatust.“;

17) paragrahv 23 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Ringkonnakohtu kohtunike arvu kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulunud ära ringkonnakohtu esimehe arvamuse.“;

18) paragrahvi 34 lõikes 3, § 37 lõikes 4¹ ja § 99¹ lõike 2 esimeses lauses asendatakse sõnad „kohtute haldamise nõukoda“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“ vastavas käändes;

19) paragrahvi 30 lõiget 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Riigikohtu esimees võib üldkogule kutsuda ka teisi isikuid, kellele üldkogu võib anda sõnaõiguse.“;

20) paragrahvi 37 lõiget 1² täiendatakse pärast tekstiosa „kuuel kuul“ tekstiosaga „mitte rohkem kui“;

21) paragrahvi 37 täiendatakse lõikega 1³ järgmises sõnastuses:

(1³) Kohtu esimees võib käskkirjaga vähendada:

1) osakonnajuhatajate või kolleegiumi esimeeste töökoormust õigusemõistmisel korralduslike ülesannete täitmiseks vajalikus määras;

2) kohtunike töökoormust seoses kohtuhalduse ülesannete täitmisega või osalusega kohtunike omavalitsusorganite või Vabariigi Valimiskomisjoni töös.“;

22) paragrahvi 37 lõike 2 punkt 4¹ tunnistatakse kehtetuks;

23) paragrahvi 37¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) muul mõjuval põhjusel, arvestades õigusemõistmise korra kohase toimimise vajadust.“;

24) paragrahvi 37¹ lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

25) paragrahvi 38 lõike 2 teisest lausest jäetakse välja tekstiosa „valdkonna eest vastutav minister või“;

26) paragrahvi 38 lõike 3 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) valib kohtute haldus- ja arendusnõukogu kohtunikest liikmed ja asendusliikmed kooskõlas käesoleva seaduse § 40¹ lõigetega 1-5;“;

27) paragrahv 38³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 38³. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu ülesannete üleandmine Riigikohtu esimehele

Kui kohtute haldus- ja arendusnõukogu ei saa erakorralise või sõjaseisukorra ajal kokku tulla, võib edasilükkamatute vajaduste korral täita kohtute haldus- ja arendusnõukogu ülesandeid Riigikohtu esimees.“;

28) paragrahvis 38⁷ asendatakse sõnad „valdkonna eest vastutav minister“ sõnadega „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

29) paragrahvi 39 lõiked 1–3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtuasutuste haldamist korraldab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

(2) Seaduses sätestatud juhul täidab kohtuhaldusülesandeid Justiitsministeerium. Valdkonna eest vastutav minister võib oma pädevusse kuuluva kohtuhaldusülesande anda üle kohtute haldus- ja arendusnõukogule.

(3) Valdkonna eest vastutaval ministril ja kohtute haldus- ja arendusnõukogul ei ole käsu- ega distsiplinaarvõimu kohtunike suhtes.“;

30) paragrahv 40 tunnistatakse kehtetuks;

31) seadust täiendatakse §-ga 40¹ järgmises sõnastuses:

„§ 40¹. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu koosseis ja töökorraldus

(1) Kohtute haldus- ja arendusnõukokku kuuluvad Riigikohtu esimees, kaks ringkonnakohtu kohtunikku, kolm esimese astme kohtunikku, kaks Riigikogu liiget, Advokatuuri juhatuse nimetatud vandeadvokaat, õiguskantsler või tema nimetatud esindaja ning justiits- ja digiminister või tema nimetatud esindaja.

(2) Nõukogu kohtunikest liikmed, välja arvatud Riigikohtu esimehe, valib kohtunike täiskogu kolmeks aastaks. Üks esimese astme kohtunikest peab olema tsiviilvaldkonna maakohtunik, üks süüteovaldkonna maakohtunik ja üks halduskohtunik. Ühest kohtust ei saa nõukokku kuuluda rohkem kui üks kohtunik. Kohtu esimees ei või nõukokku kuuluda.

(3) Nõukogu kohtunikust liikme volitused lõpevad, kui ta vabastatakse kohtunikuametist või kui ta nimetatakse kohtu esimeheks.

(4) Nõukogu kohtunikust liikme äraolekul asendab teda kohtunike täiskogu valitud asendusliige. Asendamise korral ei pea järgima käesoleva paragrahvi lõike 2 teises ja kolmandas lauses sätestatud nõudeid. Asendamise korra kehtestab nõukogu.

(5) Nõukogu kohtunikest liikmete ja asendusliikmete valimise korra kehtestab kohtunike täiskogu.

(6) Esimese ja teise astme kohtute esimehed võivad nõukogu töös osaleda sõnaõigusega.

(7) Nõukogu juhib ja esindab nõukogu esimees, kelleks on Riigikohtu esimees. Esimehe asendamise kord määratakse kindlaks nõukogu kodukorras.

(8) Nõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole liikmetest. Nõukogu võtab otsuseid vastu kohalolijate lihthälteenamusega. Nõukogu täpsem töökorraldus nähakse ette kodukorras, mille nõukogu kinnitab oma koosseisu kahekolmandikulise häälteenamusega.

(9) Nõukogu vähendab oma kohtunikust liikme töökoormust, välja arvatud Riigikohtu esimehe töökoormust, õigusemõistmisel nõukogu liikme kohustuste täitmiseks vajalikus määras. Nõukogu liikmele hüvitatakse nõukogu töös osalemiseks vajalikud kulud.“;

(10) Nõukogu tegevuseks vajalikud rahalised vahendid nähakse ette Kohtuhaldusteenistuse eelarves.

32) paragrahv 41 tunnistatakse kehtetuks;

33) seadust täiendatakse §-ga 41¹ järgmises sõnastuses:

„§ 41¹. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu pädevus

(1) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu:

- 1) suunab ja koordineerib kohtuasutuste haldamist ja arendamist;
- 2) kinnitab esimese ja teise astme kohtute arengueesmärgid ning kontrollib arengueesmärkide saavutamist;
- 3) teeb Justiitsministeeriumile ettepanekuid kohtukorraldust, -teenistust ja -menetlusi puudutavate õigusaktide eelnõude väljatöötamiseks ning annab nende kohta arvamusi;
- 4) kinnitab Kohtuhaldusteenistuse ja kohtu esimeeste koostatud Kohtuhaldusteenistuse eelarve eelnõu ning kinnitab eelarve jaotuse esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse vahel;
- 5) korraldab kohtuasutuste eelarvevahendite kasutamist ja nende üle arvestuse pidamist;
- 6) otsustab maakohtute ja halduskohtute tööpiirkonnad;
- 7) otsustab maakohtute ja halduskohtute kohtumajade täpsed asukohad ning ringkonnakohtute täpsed asukohad;
- 8) otsustab kohtunike arvu kohtutes;
- 9) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtu esimehe ning teostab tema üle järelevalvet;
- 10) määrab kindlaks Kohtuhaldusteenistuse ülesanded ja struktuuri ning teostab Kohtuhaldusteenistuse üle teenistuslikku järelevalvet;
- 11) nimetab ametisse ja vabastab ametist Kohtuhaldusteenistuse direktori;
- 12) kinnitab kohtute ja Kohtuhaldusteenistuse töökorralduse ja omavahelise koostöö põhimõtted;
- 13) arutab läbi Riigikohtu esimehe poolt Riigikogule esitatava ülevaate kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta;
- 15) täidab teisi seaduses sätestatud ülesandeid ning arutab ja otsustab muid kohtute haldamise seisukohalt olulisi küsimusi.

(2) Nõukogu võib seaduse või muu õigusaktiga kohtule või kohtu esimehele pandud kohtuhaldusülesande anda üle kohtuhaldusteenistusele.

(3) Nõukogu võib teha otsuseid ja anda juhiseid. Nõukogu otsused ja juhised ning koosolekute protokollid avaldatakse nõukogu veebilehel.

34) Seadust täiendatakse §-ga 41² järgmises sõnastuses:

„§ 41². Kohtuhaldusteenistus

(1) Kohtuhaldusteenistus on kohtuid ning kohtute haldus- ja arendusnõukogu teenindav õigusemõistmise volitusteta kohtuasutus, mis täidab käesolevas seaduses sätestatud ning kohtute haldus- ja arendusnõukogu antud ülesandeid. Kohtuhaldusteenistus osutab kohtutele keskseid tugiteenuseid kohtute haldus- ja arendusnõukogu määratud ulatuses, sealhulgas vara haldamine, finantsjuhtimine, personalijuhtimine ja personaliarvestus, kommunikatsioon, turvalisus, tõlketeenused, dokumendihaldus ja kantseleiteenused.

(2) Kohtuhaldusteenistus on aruandekohustuslik kohtute haldus- ja arendusnõukogu ees. Nõukogu võib anda kohtuhaldusteenistusele juhiseid.

(3) Kohtuhaldusteenistust juhib Kohtuhaldusteenistuse direktor, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtute haldus- ja arendusnõukogu.

(4) Kohtuhaldusteenistuse direktor nimetatakse ametikohale viieks aastaks, kuid mitte rohkem kui kaheks ametiajaks järjest.

(5) Kohtuhaldusteenistuse direktor:

- 1) korraldab kohtuasutuste asjaajamist ja vara kasutamist;
- 2) käsutab kohtuasutuste eelarvevahendeid;
- 3) vastutab kohtuasutuste raamatupidamise korralduse eest;
- 4) kinnitab kohtuhaldusteenistujate koosseisu;
- 5) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtuhaldusteenistuse koosseisu kuuluvad ametnikud või sõlmib ja lõpetab töötajatega töölepingu;
- 6) annab Kohtuhaldusteenistuse töö korraldamiseks teenistuslaseid akte;
- 7) otsustab või volitab Kohtuhaldusteenistuse koosseisu kuuluvaid teenistujaid otsustama kohtuhaldusteenistuse ülesannete täitmiseks vajalikke küsimusi;
- 8) täidab muid kohtute haldus- ja arendusnõukogu poolt antud ülesandeid.“;

35) paragrahvi 42 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse :

„(1) Esimese ja teise astme kohtu töökorraldus nähakse ette kohtu kodukorras. Kodukorra kehtestab kohtu esimees, kuulates eelnevalt ära kohtu üldkogu arvamuse. Maakohtu kinnistusosakonna, registriosakonna ja maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorra kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

36) paragrahvi 42 lõikest 2¹ jäetakse välja tekstiosa „kohtuteenistujate ülesanded,“;

37) paragrahv 43 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtuhaldusteenistuse eelarve ja Riigikohtu eelarve võetakse vastu riigieelarve seaduses sätestatud korras.

(2) Kohtuhaldusteenistuse eelarve koosneb esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse eelarvetest.

(3) Kohtuhaldusteenistuse eelarve eelnõu rahaliste vahendite riigieelarvest taotlemiseks ning riigieelarvega eraldatud vahendite jaotamiseks valmistab ette Kohtuhaldusteenistuse direktor koostöös kohtute esimeestega ning esitab kinnitamiseks kohtute haldus- ja arendusnõukogule.

(4) Esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse eelarved kinnitab kohtute haldus- ja arendusnõukogu riigieelarve seadusena jõustumisest alates kahe kuu jooksul.

(5) Eelarveaasta jooksul võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu esimese ja teise astme kohtute ning Kohtuhaldusteenistuse eelarvekulusid muuta üksnes mõjuval põhjusel, kuulanud ära kohtu esimehe ja Kohtuhaldusteenistuse direktori arvamuse.

38) paragrahvi 45 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtuteenistujate üle teostab järelevalvet kohtu esimees. Kohtuhaldusteenistujate üle teostab järelevalvet Kohtuhaldusteenistuse direktor. Kohtuhaldusteenistuse direktori üle teostab järelevalvet kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

39) paragrahv 46 tunnistatakse kehtetuks;

40) paragrahvi 53 lõike 2 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Avaliku konkursi esimese ja teise astme kohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

41) paragrahvi 55 lõikes 4 asendatakse sõnad „kohtute haldamise nõukoja“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

42) paragrahvi 58⁴ lõike 1 esimest lauset täiendatakse pärast sõna „viia“ sõnadega „Kohtuhaldusteenistusse või“;

43) paragrahvi 58⁴ lõike 1 teises lauses asendatakse tekstiosa „õiguskantsleriks või riigikontrolöriks“ tekstiosaga „õiguskantsleriks, riigikontrolöriks või Kohtuhaldusteenistuse direktoriks“;

44) paragrahvi 76 lõikes 8 asendatakse tekstiosa „kooskõlastatult kohtute haldamise nõukojaga valdkonna eest vastutav minister määrusega“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

45) paragrahvi 85 lõikes 3 ja §-s 127¹ asendatakse sõnad „valdkonna eest vastutav minister“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“;

46) paragrahvi 99¹ lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunik vabastatakse ametist 68-aastaseks saamisel, kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud korras ei tõsteta kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära.

(2) Riigikohtu üldkogu võib kohtute haldus- ja arendusnõukogu ning kohtuniku nõusolekul ja kohtu esimehe ettepanekul tõsta õigusemõistmise korra kohase toimimise tagamise huvides kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära kuni kahe aasta kaupa, kuid mitte rohkem kui kokku neli aastat.“;

47) paragrahvi 99¹ lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

48) paragrahvi 99¹ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära tõstmise korral loetakse kohtunik ametist vabastatuks tõstetud teenistusvanuse ülemmäära saabumisel.“.

49) paragrahvi 112 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(1) Rahvakohtunikule makstava tasu suuruse ja maksmise korra kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

50) paragrahv 114¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtunikuabide arvu kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu, kuulanud ära maakohtu esimehe arvamuse.“;

51) paragrahvi 119 lõike 1 punktid 4 ja 5 tunnistatakse kehtetuks;

52) paragrahvi 122¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunikuabi suhtes võib distsiplinaarmenetluse algatada kohtu esimees.“;

53) paragrahv 125 tunnistatakse kehtetuks;

54) paragrahv 126 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks.

55) seadust täiendatakse §-ga 130³ järgmises sõnastuses:

„§ 130³. Kohtute haldus- ja arendusnõukogu moodustamine

(1) Käesoleva seaduse §-s 40¹ sätestatud kohtute haldus- ja arendusnõukogu alustab tööd 2025. aasta 1. juulil.

(2) Enne 2025. aasta 1. juulit kehtestab käesoleva seaduse § 40¹ lõikes 5 sätestatud kohtute haldus- ja arendusnõukogu liikmete ja asendusliikmete valimise korra kohtute haldamise nõukoda.“;

56) seadust täiendatakse §-dega 130⁴ ja 130⁵ järgmises sõnastuses:

„130⁴. Kohtuhaldusteenistuse moodustamine

Käesoleva seaduse §-s 41² sätestatud Kohtuhaldusteenistus alustab tööd 2025. aasta 1. septembril.

§ 130⁵. Kohtuhaldusteenistuse direktori nimetamine

Käesoleva seaduse § 41² lõike 4 alusel nimetatakse Kohtuhaldusteenistuse direktor ametisse hiljemalt 2025. aasta 1. septembriks. Kohtuhaldusteenistuse direktori ametisse nimetamiseni täidavad käesoleva seaduse § 43 lõikes 3 sätestatud Kohtuhaldusteenistuse direktori ülesannet kohtudirektorid.“;

57) seadust täiendatakse §-dega 131⁶ ja 131⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 131⁶. Kohtudirektori volituste lõppemine

Enne 2025. aasta 1. septembrit nimetatud kohtudirektorite volitused kehtivad kuni 2025. aasta 31. augustini.

§ 131⁷. Kohtute haldamise nõukoja volituste lõppemine

Enne 2025. aasta 1. juulit kehtinud kohtute haldamise nõukoja volitused kehtivad kuni 2025. aasta 30. juunini.“.

§ 2. Avaliku teenistuse seaduse muutmise

Avaliku teenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 11 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Riigikogu Kantselei teenistuskohdade koosseisu kehtestab ja teenistuskohdade liigituse teenistusgruppideks võib kehtestada Riigikogu juhatus, riigi valimisteenistuse teenistuskohdade koosseisu kehtestab Riigikogu Kantselei direktor riigi valimisteenistuse juhi ettepanekul. Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse teenistuskohdade koosseisu kehtestab ja teenistuskohdade liigituse teenistusgruppideks võib kehtestada vastava ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute teenistuskohdade koosseisude kehtestamise korra, teenistuskohdade klassifikaatori ja teenistuskohdade liigitamise korra võib kehtestada kohtute haldus- ja arendusnõukogu.“;

2) paragrahvi 14 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse ametnike haridusele, töökogemusele, teadmistele ja oskustele esitatavad nõuded, mis on vajalikud teenistusülesannete täitmiseks, kehtestab vastava ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute kohtuteenistujate haridusele, töökogemusele, teadmistele ja oskustele esitatavad nõuded, mis on vajalikud teenistusülesannete täitmiseks, kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutuse ametnike haridusele, töökogemusele, teadmistele ja oskustele esitatavad nõuded, mis on vajalikud teenistusülesannete täitmiseks, kehtestab kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu.“;

3) paragrahvi 18 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse ametnike värbamise ja valiku korra kehtestab vastava ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute kohtuteenistujate värbamise ja valiku korra võib kehtestada kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutuse ametnike värbamise ja valiku korra kehtestab valla- või linnavalitsus.“;

4) paragrahvi 31 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse koolituse korra kehtestab vastava ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute kohtuteenistujate koolituse korra võib kehtestada Kohtuhaldusteenistus. Kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutuse ametnike koolituse korra kehtestab valla- või linnavalitsus.“;

5) paragrahvi 63 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Riigikogu Kantselei palgajuhendi kehtestab Riigikogu juhatus, riigi valimisteenistuse palgajuhendi kehtestab Riigikogu Kantselei direktor riigi valimisteenistuse juhi ettepanekul. Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu ja Kohtuhaldusteenistuse palgajuhendi kehtestab ametiasutuse juht. Esimese ja teise astme kohtute kohtuteenistujate palgajuhendi kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu. Kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutuse palgajuhendi kehtestab kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu.“.

§ 3. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmine

Kaitseväeteenistuse seaduse § 39 lõike 1 punktis 7 asendatakse sõnad „kohtute haldamise nõukoda“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogu“.

§ 4. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustiku § 156² lõiget 2 ja § 165 lõiget 6 täiendatakse pärast tekstiosa „võib määrusega“ tekstiosaga „või kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga“.

§ 5. Riigieelarve seaduse muutmine

Riigieelarve seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) valitsusasutus ja valitsusasutuse hallatav riigiasutus (edaspidi *riigiasutused*);

2) Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontroll, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohus ning esimese ja teiste astme kohtud koos Kohtuhaldusteenistusega (edaspidi *põhiseaduslikud institutsioonid*) ning nende haldusala asutused;“;

2) paragrahvi 26 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „Kantselei, Riigikohtu“ tekstiosaga „Kohtuhaldusteenistuse“;

3) paragrahvi 35 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

4) paragrahvi 37 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 6. Riigivaraseaduse muutmine

Riigivaraseaduse § 3 lõike 1 punktis 10 asendatakse tekstiosa „ ja Riigikohus“ tekstiosaga „, Riigikohus ning esimese ja teise astme kohtud koos Kohtuhaldusteenistusega“.

§ 7. Riigivastutuse seaduse muutmine

Riigivastutuse seaduse § 17 lõike 1 teises lauses asendatakse tekstiosa „Justiitsministeeriumile“ tekstiosaga „kohtute haldus- ja arendusnõukogule“.

§ 8. Tsiiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 311¹ lõiget 8 täiendatakse pärast tekstiosa „võib määrusega“ tekstiosaga „või kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga“;

2) paragrahvi 313 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga kehtestada väljastusteate vormi.“;

3) paragrahv 315 lõike 5 kolmas lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga võib kehtestada kättetoimetamisteatise vormi.“;

4) paragrahvi 344 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtukutse ühtse vormi kehtestab kohtute haldus- ja arendusnõukogu maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga.“;

5) paragrahvi 458 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib elektroonilise jõustumismärke vormi, selle väljastamise ja jõustumismärgete arvestuse kohta kehtestada maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga täpsemaid nõudeid.“.

§ 9. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmine

Vabariigi Valitsuse seaduse § 59 lõikes 1 jäetakse välja tekstiosa „esimese ja teise astme kohtute,“.

§ 10. Väärteomenetluse seadustiku muutmine

Väärteomenetluse seadustiku § 41 lõiget 10 ja 47¹ lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa „võib määrusega“ tekstiosaga „või kohtute haldus- ja arendusnõukogu võib maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorraga“.

§ 11. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 26, 31, 32, 34, 53,55–57 jõustuvad 2025. aasta 1. aprillil.

(3) Käesoleva seaduse § 1 punktid 5, 9, 18, 27–30, punktis 33 esitatud kohtute seaduse § 41¹ lõike 1 punktid 1–5 ja 10–15 ning lõige 3, punktid 37, 41–43, §-d 3 ja 5–7 jõustuvad 2025. aasta 1. juulil.

(4) Käesoleva seaduse § 1 punktid 2, 6–8, 11, 13, 16, 38, 51, 52 ning § 2 jõustuvad 2025. aasta 1. septembril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees
Tallinn, 2025. a

Algatab Vabariigi Valitsus 2025. a

Vabariigi Valitsuse nimel
(allkirjastatud digitaalselt)

Valitsuse nõunik